


قسمت چهارم: محل حدوث مفاهیم

محل حدوث مفاهیم علمی □ سپهر معرفت بشری است. سپهر معرفت، همان فضای بین اذهانی و بین القلوبی (مجازی، واقعی یا فرضی) است که عالمان، معانی را در آن به اشتراک می گذارند. اما سپهری که در نهایت مورد بحث ماست، سپهری فراخ تر و بلند مرتبه تر است و واجد صدر و ذیلی بیکران است (توضیح آن می آید) و جسم آن همین نمود و بروز آن است در فضای رسانه ها (نسخه)

«سپهر معرفت، فضایی مجازی (و تا حدی فرضی) است  که تمام گفتگوهای علمی در آن وجود دارد. سپهر رسانه ها، امروزه این فضا را به تا حدی ایجاد کرده اند. چنانکه امروز می بینیم فن آوری ارتباطات، جهان پیرامون ما را کوچک و در عوض ما را منبسط کرده است. همین باعث می شود که رشته های علوم، از هم جدا نباشند و اندک اندک از حالت انزواء خارج شوند. رادیو، تلویزیون، تارنماها، انجمن های جهانی، دانشگاه ها و کتاب ها (در گستره ی وسیع) و نیز امکان ارتباط و گفت و شنود جهانی دانشمندان و صاحب نظران؛ موجب شده که علم از گوشه گوشه ی کتاب ها و اذهان، در بستری جمعی وارد شود. این بستر جمعی بخشی از سپهر معرفت است»

این سپهر، جسمی دارد و روحی. جسم سپهر همان رسانه ها هستند. مانند سخنان، کتاب ها و... و انحاء آن بسیار است. جسم سپهر را در اصطلاح خودمان «نسخه» می نامیم و گونه های نسخه را بزودی بیان می کنیم.

روح سپهر، همان علوم و اندیشه های شایع موجه است که موجهیت و شیوع آن مانع شامل بودن آن برای ظنون و فرضیات و اقوال شاذ و نادر نیست. چرا که حضور این ها در سپهر، هم شایع است هم مقبول.

اما جسم سپهر و روح آن به هم موثر می افتند. آن گونه که روح سالم در بدن سالم است و نیز روح سپهر در شاکله ی جسم و انتخاب نسخه موثر است.

بیان نسخه ها

نسخه ها شمارگان و انواع بی شمار دارند و به جهت تفاوت احکام و طور آن، به اندک تفاوتی آن را از دیگری، ممتاز دانسته ایم. اگر چه می توانیم آن را تحت مقولات کلی تر درآوریم.

نسخه، گاه زبانی و شفاهی است، گاه کتابتی و گاه به اشارات و دوال اصوات و تراکیب آن است. مانند کتاب و گفتار و ...

و گاه تصویری است مانند نقوش و تمایل و... و گاه موسیقایی است، مانند قطعات موسیقا و گاه هر یک از همین ها است؛ اما طور دیگری دارد. مثلاً نسخه ی شعری می تواند که گفتاری یا نوشتاری باشد و نیز نسخه ی ترانه ای که همان شعر است که با موسیقا خوانده شده است. چنانکه از مثال ها آشکار می شود به ادنی تغییر در تحقق خارجی نسخه، آن را ممتاز داشته ایم.

تفاوت در نسخه ها، گاهی در سنخ و طور ارتباطی آن با پیرامون است. مثلاً گاه کلامی است که فریاد زده می شود. گاه نجوا می شود. گاه بسان سرّ، در

میان اهل آن در جریان است و گاه آن را به رسانه های جمعی می سپارند اما آن را با آن سازگار می کنند (نسخه ی رسانه ای) که همه می دانیم هر سخنی را هر طور و هر جا نمی شود گفت. چونانکه خدای تبارک و تعالی از طریق کوه و دریا و... با ما سخن می گوید، اما اسرار آن را به طریق دیگر برای اهلش نجوا می فرماید. پس هر نسخه از آیات الهی رسانه ای نیست (مانند قرآن که ظاهر الفاظش برای عالمیان رسانه ای شده ولی باطن آن را جز پاکان لمس نمی کنند (لا یمسه الا المطهرون)

گاهی یک نسخه، سخن و محتوایی را در بردارد که از عناصر بیانی بسیار ساخته شده مثل نسخه سینمایی از یک محتوا که از قبیل ترکیب صور حرکت و صنایع تصویری و صوتی بسیار است) و هلم جراً ...

حکمت تفکیک میان نسخه ها، تفاوت ظریف در افاده ی مطلب و مفهوم است در هر یک، که اگر به آن توجه نکنیم فیلسوف ظریفی نیستیم و وجه دیگر این دقت، نگران بودن عالم ربانی، در مورد امانت داری نسخه ها است که گاهی بعضی نسخه ها، مفاهیم را از حقیقت آن منحرف می کنند و این مساله در امور مهمه مورد دقت عالم ربانی حتما خواهد بود. بخصوص اگر یک نسخه در صدد بیان مفاهیم و معارف دینی باشد و بسا روح آن را سلب کرده و روح دیگری در آن می دمَد.

اما آنچه در نسخه شناسی مهم است، علم به اوصاف، عوارض و مدلولات و تاثیرات آن است و بدلیل همین مساله نسخه ها را بواسطه اوصاف و اشکالشان تقسیم نمودیم و کوشیدیم تا حدی آن را استقراء کنیم. مثال هایی که برای نسخه ها خواهیم آورد می تواند روشن کننده مراد ما از هر یک از عناوین آن باشد تا انشاء الله در فرصت مقتضی در باره ی آن ها اجتهاد کنیم. **این اجتهاد همان رسانه شناسی است.**

← اقسام و انواع نسخه ها را بخوانید.

□ بازگشت به فهرست
